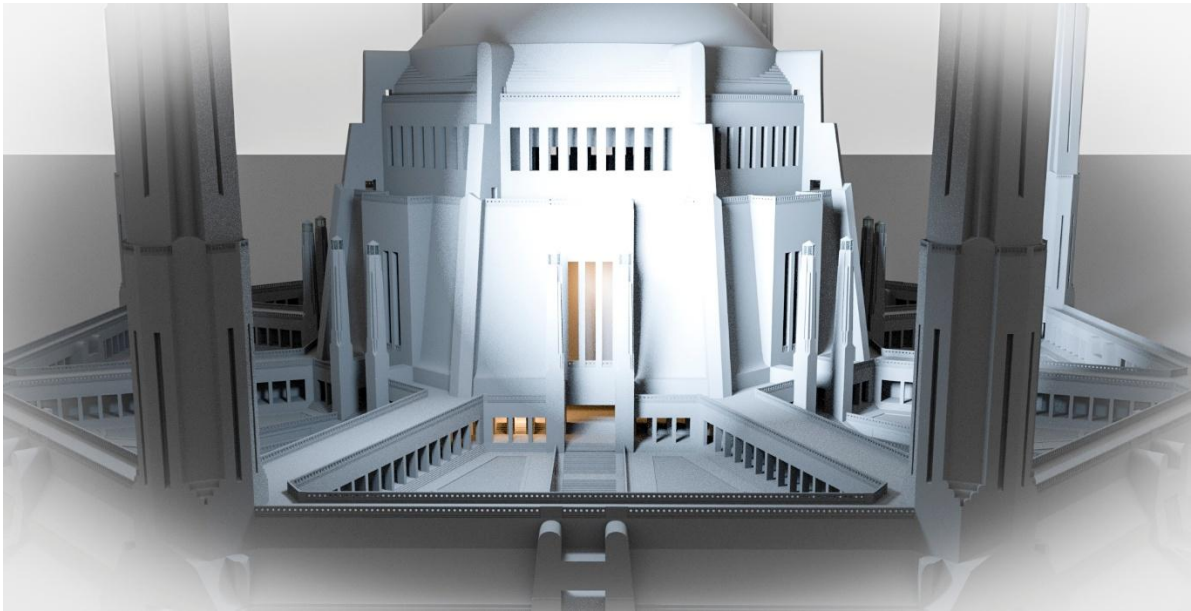

Iconisch ontwerp van architect Berlage was nog nooit eerder in 3D te zien

Berlage Saxophone Quartet en Vincent Bijlo bouwen Pantheon der Menschheid

31/1/2026| In de nieuwe voorstelling *Het Visioen van Berlage* gaan het Berlage Saxophone Quartet en cabaretier en schrijver Vincent Bijlo aan de hand van het iconische ontwerp het *Pantheon der Menschheid* van architect Berlage op zoek naar de betekenis van kunst voor de samenleving. Berlage, overgrootvader van Bijlo, presenteerde zijn utopisch vredesmonument in 1915. Als een gesamtkunstwerk verrijst nu uit muziek, tekst en driedimensionale visuals alsnog het nooit gebouwde *Pantheon*. *Het Visioen van Berlage* is een voorstelling waarin klassieke muziek, architectuur en Berlage's gedachten over oorlog en vrede, die verbazend actueel zijn, samenkomen. De première vindt plaats op woensdag 4 maart 2026 in Theater aan de Parade in Den Bosch. Daarna volgen voorstellingen in Amsterdam, Rotterdam, Doetinchem, Vught, Den Haag, Hoenderloo, Hilversum en Breda.

Berlage ontwierp het *Pantheon* tijdens de Eerste Wereldoorlog als een monument voor vrede, menselijkheid en pacifistisch idealisme. Het gebouw moest de mensheid verenigen, los van religieuze of nationale grenzen. Het ontwerp bestaat uit een centrale koepel met daaromheen acht torens. Elke toren vertegenwoordigt een ideaal, zoals vrijheid, moed, bezonnenheid, kennis en vrede. Rondom lagen galerijen - der gedachtenis, der verheffing, der erkenning - met in het hart het *Monument der Menschheid*. Het Pantheon werd nooit gerealiseerd omdat volgens Berlage de mensheid er nog niet aan toe was; de maatschappelijke fundamenten waren niet stevig genoeg. Vincent Bijlo en het Berlage Saxophone Quartet draaien die gedachte om. Wat gebeurt er als we het *Pantheon* toch bouwen en het aan de mensheid tonen? Ontstaat er dan verbroedering? Komt vrede dichterbij? Vincent Bijlo: "Volgens Berlage moet de mens daarvoor vooral afstand doen van het afgrijselijke streven naar zoveel mogelijk bezit. Dat geldt voor grote jongens als Donald Trump, maar net zo goed voor kleine jongens als Vincent Bijlo."

Pantheon in 3D

In *Het Visioen van Berlage* wordt het *Pantheon* letterlijk opgebouwd met realistische driedimensionale lichtprojecties van lichtkunstenaar Jurjen Alkema. De muziek – met werken van onder anderen Bach, Debussy, Mompou, Schulhoff, Eisler en Roukens – verbeeldt de architectonische structuur, de spanning en de harmonie van het gebouw. Filosofische teksten zetten het publiek aan tot reflectie. "Je kunt gerust zeggen dat we het *Pantheon* in wereldpremière brengen," vervolgt Bijlo. "We verbinden de tijd en de gemoedstoestand van Berlage met muziek. *Música Callada* van Mompou - een ingetogen en verstild werk - staat voor bezonnenheid en een zeer fijn oog voor detail. De *Goldbergvariaties* van Bach maken ordening en vrede invoelbaar. Moderne werken van Schulhoff en Roukens verklanken hoop dat er uit de chaos een nieuwe, betere tijd zal ontstaan."

Nieuw werk van Saskia Venegas

Componist Saskia Venegas schreef speciaal voor deze voorstelling het werk *Pantheon der Mensheid*. Venegas componeerde de muziek op het gedicht *Ter Gedachtenis* van Henriette Roland Holst, dat de dichteres als literaire bijdrage aan het Pantheon schreef. Roland Holst was bevriend met Berlage en deelde diens idealen. Venegas: "De muziek zoekt de spanning op tussen rouw en hoop, tussen herinneren en handelen. Het is een muzikaal eerbetoon aan wat ons verbindt." Terwijl het Berlage Saxophone Quartet de compositie in première brengt, draagt Vincent Bijlo het gedicht voor.

Verbeelding

"We spreken het publiek aan op zijn verbeeldingskracht", zegt Vincent Bijlo. "Verbeelding is de bron van empathie en stimuleert creatief denken. In een polariserende maatschappij zijn verbeelding en visualisatie nodig om tot oplossingen te komen. Idealisme begint bij verbeelding, dromen, fantasie. Je stelt je voor hoe het anders en mooier kan zijn. Als je niet droomt, volgen er ook geen daden."

Familiearchief en maquette

Tijdens de voorstelling klinken unieke, nooit eerder openbaar gemaakte geluidsopnamen uit het familiearchief van de familie Berlage. We horen Miep Berlage, dochter van de architect en grootmoeder van Vincent Bijlo, spreken over haar vader en over de Eerste Wereldoorlog. Bijlo: "Ik heb zeer warme herinneringen aan haar. We gingen samen naar de Beurs van Berlage. Voor mij was het de eerste keer, ik was nog een kind. Hand in hand liepen we door het gebouw en ik voelde haar letterlijk gloeien van trots. Op mij heeft vooral de daar aanwezige maquette grote indruk gemaakt. Daarom hebben we, speciaal voor mensen met een visuele beperking, een maquette van het *Pantheon der Menschheid* gemaakt, die natuurlijk na afloop bevoeld kan worden."

Berlage

Hendrik Petrus Berlage (1856–1934) geldt als grondlegger van de moderne architectuur in Nederland. Zijn werk is doordrenkt van idealisme. Hij ontwierp gebouwen niet alleen als functionele ruimtes, zijn architectuur had als doel de mensheid te inspireren en te verbinden. Het ging hem niet in de eerste plaats om esthetiek. Kunst, en dus ook zijn ontwerpen, hoorden uitdrukking te geven van wat er in de maatschappij leeft of zou moeten leven.

Links naar muziek uit de voorstelling

<https://www.youtube.com/watch?v=3nGWT2r753U>

<https://www.youtube.com/watch?v=0szYcB3RIIs>

Het Visioen van Berlage | Berlage Saxophone Quartet, Vincent Bijlo, Jurjen Alkema – lichtkunstenaar, Ria Marks – regie.

Speellijst

Wo 4 maart 2026	Den Bosch	Theater aan de Parade (première)
Do 5 maart 2026	Amsterdam	Muziekgebouw
Do 21 mei 2026	Rotterdam	De Doelen
Zo 7 juni 2026	Doetinchem	Amphion
Vr 12 juni 2026	Vught	Theater de Speeldoos
Wo 16 sept 2026	Amsterdam	Muze van Zuid
Do 17 sept 2026	Amsterdam	Muze van Zuid
Vr 18 sept 2026	Amsterdam	Muze van Zuid
Vr 27 nov 2026	Breda	Chassé Theater
Datum n.t.b.	Den Haag	Kunstmuseum
Datum n.t.b.	Den Haag	Kunstmuseum
Datum n.t.b.	Hoenderloo	Jachthuis Sint Hubertus
Datum n.t.b.	Hilversum	Raadhuisconcerten

Tickets & Info

Noot voor de redactie: voor meer informatie en interviews kunt u contact opnemen met Johan Kloosterboer van De Nieuwsmakelaar. Telefoon 06-52 626 907, e-mail johan@nieuwsmakelaar.nl.